

**VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA
OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2011

Nela Káňová

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA PRÁVA

Přestupkové řízení při znečišťování ovzduší se zaměřením na Ostravu a
okolní města
Air Pollution Infringement Proceeding with Focus on Ostrava and the
Vicinity

Student: Nela Káňová

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Milan Gryga.

Ostrava 2011

Místopřísežně prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla jsem veškerou použitou literaturu a další prameny. Přílohy č. ... dané mi k dispozici, jsem samostatně doplnila.

V Ostravě dne 3. května 2011

.....
Nela Káňová

Obsah

Úvod	1
1 Příčiny vzniku přestupků v souvislosti se znečišťováním ovzduší	2
1.2 Stav ovzduší Moravskoslezského kraje	2
1.3 Historický vývoj ovzduší Moravskoslezského kraje	2
1.4 Zařazení zdrojů vyvolávajících znečištění v ovzduší	3
1.4.1 Registr emisí a zdrojů znečišťování REZZO	4
1.5 Hlavní zdroje znečištění na Ostravsku	5
1.5.1 Průmyslové zdroje znečištění	6
1.5.2 Lokální zdroje znečištění	7
1.5.3 Automobilová doprava	8
1.6 Opatření předcházející znečišťování u lokálního vytápění	8
1.6.1 Normativní nástroje	8
1.6.2 Ekonomické nástroje	9
1.6.3 Informační nástroje	9
1.6.4 Organizační	10
1.6.5 Institucionální	10
1.7 Obecná právní úprava ochrany ovzduší	10
1.8 Právní úprava ovzduší dle legislativy EU	11
1.9 Důležité znaky přestupku	12
1.9.1 Nutná obrana	12
1.9.2 Krajní nouze	13
1.9.3 Rozlišení přestupku s jiným správním deliktem či trestným činem	13
1.9.4 Generální klauzule přestupku	14
2 Přestupkové řízení v oblasti znečišťování ovzduší	16
2.1 Přestupkové řízení	16
2.1.1 Účastníci přestupku	16
2.1.2 Příslušnost	18
2.1.3 Odpovědnostní subjekty	19
2.1.4 Zásady přestupkového řízení	19
2.1.5 Součinnost	20
2.1.6 Odložení věci	21
2.1.7 Postoupení věci	22
2.1.8 Zahájení řízení	22
2.1.9 Náhrada škody	24
2.1.10 Zastavení řízení	24
2.1.11 Náhrada nákladů řízení	25
2.1.12 Odvolání	26
2.2 Zvláštní formy řízení o přestupcích	29
2.2.1 Blokové řízení	29
2.2.2 Příkazní řízení	30
2.3 Charakteristika lokálního vytápění na Ostravsku	33
2.3.1 Ringelmannova metoda	34
3 Udělování sankcí za znečištěné ovzduší	38
3.1 Vysvětlení pojmu sankce	38
3.1.1 Formy sankcí	38
3.1.2 Způsob určení druhu sankce	39
3.2 Sankcionování provozovatelů malých zdrojů znečištění	40
3.3 Postup správních orgánů při kontrole a udělování sankcí	40

3.4 Uložení blokové pokuty	41
3.5 Uložení pokuty formou příkazu	42
Závěr	43
Seznam použité literatury a pramenů.....	45
Seznam použitých zkratek	47
Seznam příloh.....	Chyba! Záložka není definována.

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala problematikou přestupkového řízení v oblasti znečišťování ovzduší. Mým záměrem bylo vyjádření spojitosti mezi zhoršenou kvalitou vzduchu a v této souvislosti vzniklým přestupkem. Vycházela jsem především z konkrétních případů uskutečněných na území Moravskoslezského kraje. Zhodnotila jsem nejběžnější způsoby uplatnění přestupku, které byly znatelné zejména u malých zdrojů znečištění.

Text jsem rozvrhla do 4 kapitol, kde je největší část věnována charakteristice přestupkového řízení a konkretizovanému popisu přestupků u lokálního vytápění.

V první kapitole jsem podrobněji analyzovala zásadní zdroje znečištění s tím, že jsem pracovala s informacemi zaměřenými především na Ostravu a okolní města. Druhá kapitola obsahuje teoretický popis přestupku včetně přestupkového řízení. Popsala jsem znaky přestupku, generální klauzuli a jeho odlišnosti s jiným trestným činem či správními deliktem. U přestupkového řízení jsem srovnala vzájemný vztah zákona o přestupcích a detailně charakterizovala jednotlivé etapy přestupkového řízení. V třetí kapitole je obsažena praktická část, kde jsem se zaměřila zejména na proces zjišťování přestupku včetně detailního popisu nejčastěji využívané Ringelmannovy stupnice. Metoda je graficky uvedena v příloze č.1.

V závěru jsem vysvětlila pojem sankce, uvedla uplatňované druhy sankcí a podrobněji rozvedla blokové a příkazní řízení.

1 Příčiny vzniku přestupků v souvislosti se znečišťováním ovzduší

1.2 Stav ovzduší Moravskoslezského kraje

Problematiku znečištěného ovzduší je možno zpozorovat zejména v některých částech Moravskoslezského kraje.

Kvalitu ovzduší ovlivňují především rozptylové a meteorologické podmínky. Dalšími faktory, které ke znečištění přispívají, jsou škodlivé látky a geomorfologická charakteristika území. Projevy znečištění jsou znatelné v podobě smogových situací, které trápí především oblast Moravskoslezského kraje.

Na základě zvýšených koncentrací znečišťujících látek pak lze odhadovat, zda skutečně došlo k překročení legislativně stanovených limitů, a vzhledem k tomu i jestli mohlo být ohroženo zdraví.

Nejvíce je nutné se zaměřit na fakt, že dlouhodobá tendence některých znečišťujících látek, což je pro Moravskoslezský kraj typické, může nejen zkracovat délku života, ale i vyvolávat závažná rakovinová onemocnění. Je tedy třeba současný stav ovzduší nepodceňovat. Smyslem řešení přestupku na úseku ochrany ovzduší je prevence zachování znečištění na takové úrovni, aby nevyvolávalo nebezpečné účinky.

Bohužel v současnosti jsou opatření v rámci ochrany ovzduší nedostačující, neboť nelze zajistit, aby se hodnoty škodlivých látek udržely pod legislativně stanovenými limity.¹

1.3 Historický vývoj ovzduší Moravskoslezského kraje

Znečištěné ovzduší v České republice bylo počátkem 90. let v podstatě největším problémem týkajícím se životního prostředí.

---

¹ *Dopracovaná zpráva vlády o způsobech řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji včetně konkretizace opatření ke sněmovnímu tisku 1064 na základě usnesení Poslanecké sněmovny č. 1623 [on-line] [cit. 12.3.2010] Dostupné z: http://www.ostrava.cz/jahia/webdav/site/ostava/shared/aktuality_nove/Aktuality_2010/zaloba%20-%20priloha%201.pdf*

Problémem byly zejména emise tuhých znečišťujících látek, jejichž působením docházelo ke zhoršování zdravotního stavu obyvatel a značnému narušení životního prostředí.

Dosavadní situaci vyřešil až v roce 1991 zavedený zákon o ochraně ovzduší spolu s restrukturalizací průmyslu. V rámci jejich působení došlo k významnému snížení emisí v celé České republice. Od roku 2000 opět dochází ke zvyšování emisí tuhých znečišťujících látek, kde suspendované částice tvoří až 75 %.

V 70. letech minulého století se objevily na území Ostravsko - Karvinska první manuální metody sloužící k měření suspendovaných částic, které měřily všechny částice bez ohledu na jejich velikosti. K nim se v 90 letech připojily i automatizované měřicí stanice, ovšem měřily pouze krátkodobé koncentrace škodlivých látek.

Jednalo se především o frakce PM₁₀, k měření frakcí PM₁₀ došlo až začátkem tohoto tisíciletí.

V současnosti je hlavním provozovatelem měření Český hydrometeorologický ústav, který je aprobován státem.²

1.4 Zařazení zdrojů vyvolávajících znečištění v ovzduší

Zákon č. 86/2002 uvádí dva základní typy zdrojů zhoršujících kvalitu ovzduší. Jedná se o stacionární a mobilní zdroje znečištění. Mezi mobilní patří veškerá pohyblivá a přenosná zařízení, pokud jsou opatřena spalovacími motory, prostřednictvím kterých se škodliviny dostávají přímo do ovzduší a znečišťují jej. Jedná se o dopravní prostředky, nesilniční motorová vozidla a jiná přenosná nářadí opatřená spalovacími motory.

Znečištění způsobené mobilními zdroji je upraveno v zákoně č. 56/2001 Sb. o podmínkách provozu na pozemních komunikacích. Za stacionární zdroje považujeme zařízení spalovacího technologického procesu, spalovny a ostatní zdroje znečišťující ovzduší.

3

Zdroje vyvolávající znečištění se dělí dle následujících kategorií:

---

² BLAŽEK, Z. a kolektiv. *Znečištění ovzduší suspendovanými částicemi v oblasti Ostravsko-Karvinska*. 1. vyd. Praha: Český hydrometeorologický ústav Praha, 2008. 75 s. ISBN 978-80-86690-53-7

³ *Analýza města Ostravy a legislativa v ochraně ovzduší* Dostupné z: http://www.ostrava.cz/jahia/webdav/site/ostava/shared/aktuality_2011/studie-ZU-nova.pdf

- 1) zvláště velké zdroje
- 2) velké zdroje
- 3) střední zdroje
- 4) malé zdroje.

Zvláště velké spalovací zdroje jsou uváděny o jmenovitém tepelném příkonu větším než 50 MW a nepřihlíží se u nich k tepelnému výkonu. Jestliže hovoříme o zařízeních nespádajících do zvláště velkých spalovacích zdrojů a obsahují jmenovitý tepelný výkon vyšší než 5 MW, ale menší než 50 MW, řadíme je k velkým spalovacím zdrojům.

Střední spalovací zdroje se pohybují v hodnotě 0,2 MW do 5 MW a u malých to jsou hodnoty menší než 0,2 MW.

Spalovny odpadů jsou zařazeny do zvláště velkých a velkých stacionárních zdrojů. Člení se na spalovny nebezpečného, komunálního a jiného než nebezpečného odpadu. Ostatní stacionární zdroje se třídí dle nařízení vlády č. 615/2006 Sb., podle technologie a velikosti zdroje. Záleží zda se jedná o energetiku, průmyslovou, chemickou výrobu nebo jiné.⁴

1.4.1 Registr emisí a zdrojů znečišťování REZZO

Informace o znečištění vyvolaném stacionárními nebo mobilními zdroji archivuje a poskytuje Registr emisí a zdrojů znečišťování REZZO. Údaje z REZZO se nachází v informačních systémech EU, EHK a OSN nebo funguje mezinárodní program EMEP, který vyhodnocuje dálkový přenos látek znečišťujících ovzduší v Evropě.

Ve srovnání se zákonem o ochraně ovzduší se REZZO dělí na 4 kategorie, které podrobněji rozvádí tabulka 1.1. Individuálně se hodnotí pouze REZZO 1 a REZZO 2, ostatní kategorie jsou sledovány hromadně.

Úkolem České inspekce životního prostředí je sběr a ověřování dat připadající na kategorii REZZO 1. Vypracovanou a ověřenou přehlednou evidenci uváděnou za rok pak poskytuje ČHMÚ. U REZZO 2 tuto činnost provádí úřady obcí s rozšířenou pravomocí a magistráty statutárních měst.

---

⁴ HEMERKA, J.; VYBÍRAL, P. *Základy ochrany ovzduší*. 1. vyd. Praha: České vysoké učení technické, Praha, 2008. 117 s. ISBN 978-80-01-03922-9

REZZO 3 obsahuje data týkající se lokálních topenišť. Jsou vypočteny z údajů souvisejících se sčítáním lidu, domů a bytů a každým rokem se obnovují na základě údajů týkajících se dodaných paliv a energií. Nezahrnuje malé provozovny, pokud u nich výběr poplatků provedou obecní a městské úřady. Poslední kategorie REZZO 4 se týká pouze všech mobilních zdrojů.⁵

Tabulka 1.1 Rozdělení zdrojů REZZO

Kategorie	Označení souboru	Základní charakteristika a identifikace zdroje	charakter zdroje
Velké a zvláště velké zdroje znečišťování	REZZO 1	Stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu vyšším než 5 MW a zařízení zvláště závažných technologických procesů	Bodové zdroje
Střední zdroje znečišťování	REZZO 2	Stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu od 0,2 do 5 MW, zařízení závažných technologických procesů, uhelné lomy a plochy s možností hoření, zapaření nebo úletu znečišťujících látek	Bodové zdroje
Malé zdroje znečišťování	REZZO 3	Stacionární zařízení ke spalování paliv o tepelném výkonu nižším než 0,2 MW, zařízení technologických procesů nespádajících do kategorie velkých a středních zdrojů, plochy, na kterých jsou prováděny práce, které mohou způsobovat znečišťování ovzduší, skládky paliv, surovin, produktů, odpadů, zachycených exhalátů a jiné stavby, zařízení a činnosti výrazně znečišťující ovzduší.	Plošné zdroje
Mobilní zdroje znečištění	REZZO4	Pohyblivá zařízení se spalovacími nebo jinými motory, zejména silniční motorová vozidla, železniční kolejová vozidla, plavidla a letadla	Liniové zdroje

Zdroj: *Analýza města Ostravy a legislativa v ochraně ovzduší* Dostupné z:

http://www.ostrava.cz/jahia/webdav/site/ostrava/shared/aktuality_2011/studie-ZU-nova.pdf

1.5 Hlavní zdroje znečištění na Ostravsku

Hlavní příčinou znečištění v oblasti Moravskoslezského kraje je především vysoká koncentrace velkých průmyslových podniků soustředěných do malého hustě zalidněného území.

K udělování přestupků dochází nejvíce u malých zdrojů znečištění. Jedná se o malé podnikatelské subjekty, které mohou provozovat činnost na základě ohlášení spalinových cest. Jiným druhem malého zdroje je lokální vytápění. Občané vytápěním, či spalováním v rodinných domech, vypouštějí do ovzduší značné množství nebezpečných látek, což je

⁵ HEMERKA, J.; VYBÍRAL, P. *Základy ochrany ovzduší*. 1. vyd. Praha: České vysoké učení technické, Praha, 2008. 117 s. ISBN 978-80-01-03922-9

z právního hlediska často probíraný, ale doposud nevyřešený problém. Průmysl a lokální topeniště řadíme dle pohyblivosti do skupiny stacionárních zdrojů.

Do skupiny mobilních zdrojů patří automobilová doprava, která se v současnosti stává hned po stacionárních zdrojích největším viníkem znečištění. Podle posledních informací má zásadní podíl také průmysl v sousedním Polsku. Vlivem převládajícího směru proudění se škodlivé látky dostávají z průmyslové oblasti Katovicka přímo na naše území.

Škodlivé látky, které se dostanou ze zdrojů do atmosféry, zhoršují ovzduší nejen v jeho bezprostřední blízkosti, ale i ve vzdálenějším okolí. Nicméně je důležité si uvědomit, že orientace pouze na jednotlivý zdroj je nedostačující. Je třeba věnovat pozornost všem zdrojům rovnocenně a brát v úvahu, že s ostatními zdroji vytváří jeden nedělitelný celek. V rámci tohoto celku je poté možno řešit případné problémy a navrhnout vhodná opatření týkající se ochrany ovzduší.⁶

1.5.1 Průmyslové zdroje znečištění

Podle posledních odhadů se průmyslové zdroje podílejí na znečišťování asi z 30 % až 40%. Řadí se mezi zvláště velké s tepelným příkonem nad 50 MW a velké od 5-50 MW stacionární zdroje.

Úkolem provozovatelů těchto stacionárních zdrojů je především dodržovat emisní limity, měřit a monitorovat množství vypouštěných škodlivých látek do ovzduší, dodržovat emisní stropy, pachové číslo, povolenou tmavost kouře a mají zakázáno příliš silným zápachem narušovat okolní obydlené oblasti. Česká inspekce životního prostředí schvaluje provozní evidenci těchto zdrojů spolu s vypracovanými regulačními řády.

Provozovatelé musí pravidelně odstraňovat nebezpečné vady a předcházet případným haváriím, které by negativně ovlivnily ovzduší. Při případném nadměrném výskytu znečišťujících látek jsou zpřístupněny informace o přerušeném a omezeném provozu tak, aby nedošlo k poškození zdraví občanů.⁷

---

⁶ www.ostrava.cz

⁷ DAMOHORSKÝ, M. a kolektiv. Právo životního prostředí. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 545 s. ISBN 80-7179-747-2

V popředí největších znečišťovatelů Moravskoslezského kraje stojí společnost ArcelorMittal spolu s dalšími sedmi největšími firmami. Patří mezi ně společnost ČEZ a. s., Dalkia ČR, Evraz Vítkovice Steel, OKK Koksovny, ŽDB Group, Třinecké Železárny a Energetika Třinec. U firmy ArcelorMittal je znečištění způsobeno hlavně jejími závody. Jedná se o 3 – Servis, 4 – Energetika, 10 – Koksovna, 12 – Vysoké pece, 13 – Ocelárna, 14 – Válcovny, 15 – Rourovny a 16 Minihut Ostrava.⁸

1.5.2 Lokální zdroje znečištění

Společně s automobilovou dopravou lze lokální topeniště zařadit k neprůmyslovým zdrojům emisí. Představují malé stacionární zdroje znečištění o tepelném příkonu do 0,2 MW. Na celkové hodnotě vypuštěných látek do ovzduší se podílejí asi z 30%. Jedná se tedy v porovnání s ostatními zdroji znečištění o téměř srovnatelnou hodnotu. Jejich význam neustále roste, proto je tedy potřebné věnovat jim stejnou pozornost jako jiným velkým zdrojům znečištění. V současné době je lokální vytápění na Ostravsku hlavním problémem a nejčastěji díky němu dochází ke vzniku přestupků.

Lokální topeniště slouží k individuálnímu vytápění bytů a rodinných domů. Při použití nekvalitní technologie nebo nevhodného druhu paliva dochází ke zhoršování kvality ovzduší, a to hlavně v zimním období. Na základě vyhlášky může obec zakázat spalování některých druhů paliv používaných v malých spalovacích zdrojích. Legislativně je zakázáno spalovat hnědé uhlí energetické, lignit, uhelné kaly a proplátky.

Po provozovateli malých spalovacích zdrojů se vyžaduje, aby dodržovali přípustnou tmavost kouře měřenou pomocí 5 stupňové Ringelmannovy stupnice, pachové číslo a také nesmějí obtěžovat kouřem a zápachem osoby v blízkém okolí. Taktéž je jejich povinností respektovat předepsanou technologii provozu a údržby. Spalováním se do ovzduší dostávají dioxiny, PAU, formaldehyd, benzen, kyselina chlorovodíková a další. Jejich vysoká koncentrace spolu se špatnými rozptylovými podmínkami a vyšší spotřebou tepelné energie u velkých zdrojů vyvolává znečištění, ale jen v lokálním měřítku.⁹

---

⁸ KAZMAROVÁ, H. a kolektiv. Zdravotní důsledky a rizika znečištění ovzduší, odborná zpráva za rok 2003. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav Praha, 2004. 113 s. ISBN 80-7071-240-6

⁹ Měsíčník Ostravska radnice - *Topte ohleduplně k přírodě i sousedům* cit. [17 leden 2011] http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostava/ostava/o-meste/ostavska-radnice-mesicnik/pid/7061#7_topte
Vyhláška č. 205/2009 Sb., o měření emisí stacionárních zdrojů

1.5.3 Automobilová doprava

Z všeobecného pohledu stojí za nárůstem dopravy zejména rychlejší překonání vzdálenosti, pohodlnost a zvyšování ekonomické úrovně obyvatelstva. Vyrábí se stále více dopravních prostředků, s kterými souběžně narůstají i počty najetých kilometrů. Podle odhadů odborníků bude tento trend i nadále pokračovat. U automobilové dopravy se hodnotí zejména její charakter, struktura a intenzita.

Jedná se o mobilní zdroj emisí, jehož negativní dopad na životní prostředí je však často opomíjen. Mezi hlavní zdroje škodlivých látek patří emise oxidu uhličitého, které sice nijak výrazně nepoškozují zdraví, ale podílejí se na globálním oteplování.

Dalším důležitým zdrojem je konvenční znečištění. Zahrnuje oxidy dusíku, troposférický ozón, prach, uhlovodíky, oxid siřičitý, oxid uhelnatý a některé další toxické látky, zejména olovo.

V rámci Moravskoslezského kraje bude stanovena řada opatření, která by měla zabránit dalšímu zhoršování dosavadní situace. Jedná se například o ekologizaci městské hromadné dopravy, rekonstrukce silnic, výstavbu klidových zón nebo vznik obchvatů. Jejich realizace jsou ovšem vázány na možnost čerpání z dostupných dotačních programů. Podpořit zlepšení životního prostředí by také mělo rozšíření automobilové dopravy na zemní plyn.¹⁰

1.6 Opatření předcházející znečišťování u lokálního vytápění

1.6.1 Normativní nástroje

Úkolem normativních nástrojů je vycházet ze stanovených právních předpisů a následně dohlížet na plnění veškerých příkazů, zákazů, limitů či standardů, které jsou v nich uvedeny. V případě, že nedochází k jejich dodržení je nutností ukládat sankce. Normativní nástroje se týkají zákona o ochraně ovzduší č.86/2002 Sb., kde je začleněn

---

¹⁰ Konkrétní opatření k zlepšení kvality ovzduší na území SMO. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/o-meste/pid/5971>

preventivní dozor orgánů ovzduší, a také stanovené povinnosti, které musejí provozovatelé malých spalovacích zdrojů respektovat.

Jeho součástí je také bezplatné odstranění materiálu, který je z hlediska spalování požadován za nežádoucí. Povinností občana je sdělit příslušnému orgánu důvod ponechání odpadu na svém pozemku a to především pokud se jedná o zakázaný materiál. V obecně závazné vyhlášce statutárního města Ostravy č.2/2006 je konkrétně uvedeno, o které druhy paliv jde a jejichž spalování je přísně zakázáno.

Důležitý je v rámci programu úklid inertního materiálu používaného k posypu v zimních měsících. Posypový materiál je potřebné odstranit ve stanovené lhůtě, aby nedocházelo ke zhoršení prašnosti v obydlených oblastech.

1.6.2 Ekonomické nástroje

Snahou ekonomických nástrojů je upřednostnit takové produkty nebo činnosti, které vedou ke zlepšení stavu ovzduší a naopak potlačit ty, které jej zhoršují.

Cílem je tedy podpořit bezplatnou likvidaci nevhodného materiálu za vzniku služeb umožňujících odkládání jakékoli formy odpadu ať už se jedná o odpad zakázaný či nikoli.

Jedná se o rozšiřování služeb sběrných dvorů nebo systém neplaceného sběru separovaného odpadu.¹¹

1.6.3 Informační nástroje

Důležitou schopností informačních nástrojů je zprostředkovat cíleně informace za účelem výchovy či vzdělávání obyvatelstva. Jejich úkolem je získávat, zpracovat a následně předat důležité informace prostřednictvím informačních článků v novinách, místních periodikách nebo letácích. Informace se týkají kvality ovzduší, zastoupení jednotlivých zdrojů znečištění a jejich opatření směřujících ke snižování hodnot emisí. Naznačují, jak se odráží pálení nevhodného materiálu na stavu ovzduší a na zdraví občanů.

Poukazuje také na spalování, které se neslučuje se zákonem a na nevhodné druhy paliva. Upozorňuje na pravděpodobnou kontrolu plnění právních předpisů městskou policií a informuje o možném postihu za jejich nedodržení. Týká se také dotací na modernizace

---

¹¹ *Analýza města Ostravy a legislativa v ochraně ovzduší Dostupné z:*
http://www.ostrava.cz/jahia/webdav/site/ostrava/shared/aktuality_2011/studie-ZU-nova.pdf

lokálních spalovacích zdrojů, bezplatné odkládání odpadu ve sběrných dolech, a nebo na sběrná místa pro separovaný odpad.¹²

1.6.4 Organizační

Vycházejí ze změny vztahu mezi subjekty a činnostmi. Na základě organizačních nástrojů jsou uskutečňovány preventivní kontroly proškolenou policií a s odborem prevence Hasičského záchranného sboru v případě potřeby realizovaná spolupráce.

Rovněž mohou být prováděny namátkové kontroly, na základě kterých by se měla stanovená osoba ujistit zda jsou řádně dodržovány veškeré právní předpisy. Povinností této osoby je taktéž oznamovat široké veřejnosti zhoršený stav ovzduší

1.6.5 Institucionální

Institucionální nástroje souvisejí především s institucemi vykonávajícími veřejnou správu nebo s institucemi, které výkonu veřejné správy napomáhají. Za jejich nejdůležitější činnost se považuje proškolení městské policie o důsledcích, které vznikají za předpokladu nevhodného spalování.

Podstatné jsou informace o negativním vlivu škodlivin na lidské zdraví, jaká oprávnění mají provádět při kontrole skladovaného odpadu, jakým způsobem využívat Ringelmannovu stupnici při určení tmavosti kouře, včetně vybavení strážníků tímto měřicím přístrojem. Je jim poskytován návod jak zahájit přestupkové řízení v případě zjištění možného přestupku a také jak být aktivní v připomínkovém řízení týkajícího se zákona o ochraně ovzduší.¹³

1.7 Obecná právní úprava ochrany ovzduší

Ochrana ovzduší je součástí práva životního prostředí. Současná právní úprava definuje tři zákony, ve kterých je ochrana ovzduší podrobněji upravena. Jedná se o zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů ve znění pozdějších

---

¹² *Analýza města Ostravy a legislativa v ochraně ovzduší Dostupné z:*
http://www.ostrava.cz/jahia/webdav/site/ostrava/shared/aktuality_2011/studie-ZU-nova.pdf

¹³ *Analýza města Ostravy a legislativa v ochraně ovzduší Dostupné z:*
http://www.ostrava.cz/jahia/webdav/site/ostrava/shared/aktuality_2011/studie-ZU-nova.pdf

předpisů a zákon č. 695/2004 Sb. o podmínkách obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů.

Kromě těchto základních předpisů existují také konkrétněji zaměřené nařízení vlády a vyhlášky, které musejí být respektovány a dodržovány. Právo v této oblasti se snaží vhodnými prostředky a technikami co nejvíce redukovat znečištění. Hlavním úkolem je legislativně určovat imisní limity a následně provádět jejich kontrolu. Rovněž je prioritní zajistit dodržování programů, které mají zlepšovat současný stav ovzduší do budoucna. Výjimku tvoří pouze právní ochrana ozónové vrstvy, kde je legislativa zaměřena především na zákaz dovozu a výroby látek narušujících ozónovou vrstvu - freonů.¹⁴

1.8 Právní úprava ovzduší dle legislativy EU

Obecně jsou přestupky obsaženy v Po vstupu do Evropské unie je povinností české právní úpravy respektovat a být

v souladu s právem Evropských společenství. V rámci ochrany ovzduší se v Evropské legislativě se uplatňuje komunitární právo.

Obsahuje směrnice, nařízení a rozhodnutí přijatá na základě smluv a jiných pramenů práva. Úkolem směrnic je všeobecně adresovat hlavní cíle, kterých má být ve vztahu k ochraně ovzduší dosaženo. Povinností České republiky je směrnice pouze zařadit a dodržovat je ve svých právních řádech., ovšem způsob jakým k požadovanému cíli dospějí není žádným způsobem vymezeno, tedy záleží na jejich vlastní vůli.

V případě, že Česká republika nejedná podle právních předpisů použijí se rozhodnutí. Rozhodnutí jsou zaměřená na konkrétní problém jednoho státu, kdežto nařízením se stávají obecně platným pro všechny členské státy, tudíž i pro Českou republiku.

Úkolem komunitárního práva je obecně zajistit snížení škodlivých látek, ať už vypouštěných ze zdroje nebo obecně redukovat jejich celkové hodnoty zastoupené v atmosféře. Upravuje limity a regulace škodlivých látek u automobilových vozidel,

---

¹⁴ DAMOHORSKÝ, M. a kolektiv. *Právo životního prostředí*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 545 s. ISBN 80-7179-747-2

v průmyslových zařízeních a zároveň i u lokálního vytápění. Nařizuje regulace nejvíce škodlivých látek a obsahuje právní předpisy, které upravují oblast ochrany ozónové vrstvy.¹⁵

1.9 Důležité znaky přestupku

zákoně č. 200/1990 Sb., zákon uvádí nejen obecnou úpravu, ale také jednotlivé skutkové podstaty přestupku a proces přestupkové řízení. Nezahrnuje ovšem kompletní obsah skutkových podstat. Část z nich je upravena v dalších zákonech, například v zákoně o Policii ČR nebo zákon o ochraně přírody a krajiny, které se týkají ochrany ovzduší.¹⁶

Přestupek je uváděn jako: *“Zaviněné jednání, které porušuje nebo ohrožuje zájem společnosti a je za přestupek výslovně označeno v tomto nebo jiném zákoně, nejde-li o trestný čin nebo jiný správní delikt postižitelný podle zvláštních právních”*¹⁷.

Přestupky vždy zahrnují materiální a formální znak. Za materiální znak je z tohoto hlediska považováno jednání, které ohrožuje zájmy společnosti.

Předpokládá se ovšem, že jsou splněny oba znaky současně, jestliže, není tato podmínka dodržena nelze chování označit za přestupek. Další nutnou podmínkou, která souvisí se vznikem přestupku je skutečnost, že jej spáchá odpovědná osoba. Jde zejména o fyzickou osobu označenou jako pachatel přestupku. V případě, kdy povinnost poruší právnická osoba, je stíhaná ta osoba, která ji v danou chvíli zastupovala nebo udělila příkaz. Pachateli nemohou být osoby nezletilé.

Hodnotí se, zda překročily věkovou hranici 15 či 18 let nebo zda byly jednající ve stavu duševní poruchy a v dané chvíli nerozpoznaly nevhodný způsob svého jednání, či nebyly schopny své chování ovládat.

Existují okolnosti, které vylučují protiprávnost. Jedná se o nutnou obranu a krajní nouzi.

1.9.1 Nutná obrana

Pokud napadená osoba přiměřeným způsobem odvrací v obraně útok, přímo hrozící či trvající, její jednání není považováno za přestupek.

---

¹⁵ DAMOHORSKÝ, M. a kolektiv. Právo životního prostředí. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 545 s. ISBN 80-7179-747-2

¹⁶ ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

¹⁷ ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 24 s.

K nutné obraně je oprávněn každý, nejedná se tedy jen o osobu, která je útokem ohrožena, lze tak chránit i zájmy jiné osoby než té, která jedná v nutné obraně.

1.9.2 Krajiní nouze

Pokud osoba v krajiní nouzi odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému zákonem, toto jednání se taktéž za přestupek nepovažuje. Podmínku, že hrozící nebezpečí nebylo možné ve vzniklé situaci odvrátit jinak, stanovuje zákon.

Ke spáchání přestupků dochází konáním nebo opomenutím. Za opomenutí se považuje nesplnění určité povinnosti, která se v danou chvíli očekávala. U přestupků je posuzována také délka trvání. Pokud protiprávní jednání trvá delší dobu, mohou se vyskytnout dva druhy přestupků. Patří mezi ně trvající a hromadné přestupky.

U trvajícího přestupku se postihuje doba udržovaného protiprávního stavu, kdežto u hromadného existuje více aktů spojených jedním společným úmyslem. Hromadný přestupek se tak považuje za jediné jednání, které končí uskutečněním posledního aktu. Dalším důležitým znakem přestupku je obecný a obligatorní znak, neboli zavinění. Zavinění je zásadním kritériem, které musí naplňovat skutkovou podstatu přestupku.

Zaviněním, cituji: je vnitřní, psychický vztah pachatele ke skutečnostem, které tvoří přestupek. Většinou jde o jednání úmyslné, ale postačí i pouhá nedbalost. Všeobecně to, co lze považovat za přestupek, musí jasně označovat zákon¹⁸.

1.9.3 Rozlišení přestupku s jiným správním deliktem či trestným činem

Přestupky patří z hlediska správního práva do skupiny správních deliktů, na první pohled je však zřejmé, že jejich právní úprava je ve srovnání s ostatními delikty jediným alespoň z části kodifikovaným souborem.

Pokud je jednání správním deliktem nebo trestným činem, přestože obsahuje znaky přestupku, neoznačujeme jej za přestupek.

---

¹⁸ ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3
.Základy správního práva, obecná část. Vybrané kapitoly. 1. vyd. Ostrava: VŠB- Technická univerzita Ostrava, 2004. 110 s. ISBN 80-248-0591-X

Účelem tohoto pravidla je zamezení dvojího postihu na stejném skutku. Trestný čin na rozdíl od přestupku obsahuje jako materiální znak vysoký stupeň nebezpečnosti pro společnost.

Při jednání, které se považuje za trestný čin musí být opět uplatněny oba znaky současně, jak formální, tak i materiální znak. Pokud zásada dodržena není, lze použít za předpokladu naplnění znaků přestupků, samostatný přestupek. Trestný čin a přestupek se v běžném životě často překrývají.

Aby bylo možné je co nejlépe rozpoznat, hodnotí se stupeň nebezpečnosti chování pro společnost. Vedle přestupku ovšem existují také jiné správní delikty. Správním deliktem označujeme protiprávní jednání, které se nepovažuje za přestupek nebo trestný čin. Od přestupku se správní delikt odlišuje v rámci zákonných znaků.

Subjektem

je většinou fyzická osoba, která je pracovníkem právnické osoby nebo pokud provozuje určitou specifickou činnost. Jestliže nedojde k splnění dané právní povinnosti spojené s konkrétním postavením fyzické osoby, dochází ke vzniku správního deliktu. Mimo to je jednoznačné, že přestupek má vždy subsidiární neboli podpůrný charakter. Máme tím na mysli, že je ustanoven až v případě, že dané protiprávní jednání není trestným činem ani deliktem.¹⁹

1.9.4 Generální klauzule přestupku

Pomáhá odlišit na základě pozitivního a negativního vymezení přestupek od jiných deliktů či trestných činů. Každý přestupek vždy obsahuje dva zákonné znaky obecné, které platí rovnocenně pro všechny přestupky a znaky skutkové podstaty, neboli typové znaky, jež vymezují objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku přestupku.

Typové znaky skutkové podstaty se vždy zaměřují na konkrétní řešení přestupku. Zásadní ovšem je, aby všechny znaky odrážely jak formální, tak i materiální znak. Objektem přestupku jsou vždy právem chráněné společenské zájmy, proti kterým působí protiprávní jednání. Rozeznáváme obecné, druhové, skupinové či individuální objekty. V rámci ochrany ovzduší je za objekt považována ochrana

---

¹⁹ . Základy správního práva, obecná část. Vybrané kapitoly. 1. vyd. Ostrava: VŠB- Technická univerzita Ostrava, 2004. 110 s. ISBN 80-248-0591-X
Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

Co se týče objektivní stránky, zde platí, že mezi každým jednáním a následkem existuje souvislost. Je tedy zřejmé, že kdyby pachatel neuskutečnil zakázaný způsob spalování, nevznikl by díky němu přestupek.

Subjektem je vždy příčetná osoba, která přestupek spáchala. Jestliže je obviněno více osob, nazývá se potom speciálním subjektem.

Subjektivní stránkou je zavinění, v rámci lokálního vytápění tedy nevhodný způsob spalování. Ať už jde jen o úmyslné zavinění nebo zavinění z nedbalosti, vždy musí být jasně prokazatelné, kdo je za něj odpovědný.²⁰

---

²⁰ Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

2 Přestupkové řízení v oblasti znečišťování ovzduší

2.1 Přestupkové řízení

Přestupkové řízení řadíme do oblasti správního práva, kde se posuzuje jako zvláštní druh správního řízení. „*Jedná se o souhrn právních norem, které vymezují postavení subjektů tohoto řízení, jejich práva a povinnosti, prostřednictvím kterých se řídí proces projednávání a vyřizování přestupků*“. ²¹ Snahou přestupkového řízení je účelně, v co nejkratší době, ale zároveň objektivně určit, zda byl přestupek skutečně uskutečněn, kdo je za něj odpovědný, jaké okolnosti vedly k jeho vzniku včetně sankcí, které je za něj nutno udělit.

Proces řízení je z větší části upraven v zákoně č. 200/1990 Sb. o přestupcích ve znění pozdějších předpisů, ovšem řídí se současně i dle správního řádu zákona č. 500/2004 Sb., V přestupkovém řízení se správní řád používá subsidiárně, přičemž obecnou úpravu obsahuje zákon o přestupcích.

Povinností orgánu státní správy je dohlížet na občany, aby plnili obecně závazné předpisy a uznávali práva dalších spoluobčanů. Jestliže dojde ke splnění znaků skutkové podstaty přestupku, mohou orgány udělit pachateli odpovědnost za přestupek a požadovat od něj sjednání nápravy.

Z hlediska přestupků týkajících se ochrany ovzduší se tato situace běžně vyskytuje u lokálního vytápění. Občanům jsou poskytnuty informace o způsobech bezpečném vytápění nebo vhodných zařízeních. Kouř vypouštěný z komínů by měl mít vždy požadovanou tmavost či zápach, a zároveň by neměl obtěžovat sousedy v okolí.²²

2.1.1 Účastníci přestupku

Obviněný

---

²¹ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 26 s.

²²ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7

Za Účastníka přestupku pokládáme osobu obviněnou z přestupku, jedná se tedy v rámci znečišťování o osobu, která porušila jistý předpis a v důsledku toho s ním začalo procesní řízení. Dokud ale není pravomocným rozhodnutím uvedeno jasně, že se jedná o vinu, je obviněný posuzován jako nevinný. Obviněný nesmí vypovídat pod nátlakem a jeho oprávnění spočívá v možnosti vyjádření ke všemu co má jistou spojitost s jeho obviněním včetně důkazů. Může také sám navrhnout ke své obhajobě důkazy nebo opravené prostředky nebo uplatňovat u lokálního vytápění vypouští nebezpečné látky do ovzduší, ale i o velkou firmu tedy právnickou osobu, která je zdrojem průmyslového znečištění.

Mezi správním orgánem a obviněným je v prvním stupni uskutečněno ústní jednání. Toto jednání může probíhat i bez přítomnosti obviněného, pokud se nedostaví i přes řádné předvolání nebo se neomluví či neuvede závažný důvod, který jeho nepřítomnost omlouvá. Jestliže se jedná o osobu mladistvou, oznámení o přestupku je podáváno osobě, která je zákonným zástupcem či orgánem sociálně právní ochrany dětí. S ní je také vedeno veškeré ústní jednání.

Poškozený

Dalším účastníkem řízení je poškozený, jedná se o osobu, které jednání pachatele způsobí škodu. Za osobu poškozeného můžeme považovat z hlediska znečištěného ovzduší například občany, kteří ve znečištěném ovzduší žijí a v důsledku má škodlivý vliv na jejich zdraví. Může jít o osoby, jejichž obydlí se nalézá v blízkém okolí průmyslových podniků nebo sousedí s lidmi, kteří používají nevhodné kotle, k vytápění či spalují zakázaný odpad.

Navrhovatel

Navrhovatel je další osobu, která se může v řízení objevit. V současnosti z důvodu neustálého překračování škodlivých látek vyvolávající rostoucí znečištění, podala Evropská unie stížnost na neřešenou situaci v Moravskoslezském kraji. Stejným způsobem se podílela i radnice v Ostravě. Obviněným se v této situaci stalo Ministerstvo životního prostředí, které radikálně neřeší současnou situaci v znečištění. Může se ovšem jednat i o občany a jiné fyzické či právnické osoby, které znečištění narušuje, a proto stížnost podávají.

Vlastník zabrané věci

Účastníkem může být také vlastník zabrané věci, o které se v přestupkovém řízení jedná. Vlastník této věci je povinen na žádost správního orgánu věc vydat. Pokud nedojde k dobrovolnému odevzdání dané věci, je správní orgán oprávněn na základě svého rozhodnutí věc odebrat. V případě, že by se chtěl obviněný proti rozhodnutí odvolat, neexistuje odkladný účinek. Není-li věc označena za propadlou nebo zabranou, je povinností orgánu vrátit je zpět osobě, které byla odebrána.²³

2.1.2 Příslušnost

Projednáváním přestupků jsou pověřeny obecní úřady, zvláštní orgány obcí a jiné správní orgány podle ustanovení zvláštního zákona. Existují také obecní úřady s rozšířenou působností, jejich úkolem je řešit nejen přestupky, které náleží do okruhu jejich správy, ale mají možnost také působit v oblasti, která nepřísluší jiným orgánům.

K projednávání přestupků jsou obce oprávněné zvolit tříčlenné komise za předpokladu, že jim předsedají osoby s právníkým vzděláním či jinou odbornou způsobilostí. Jestliže dojde ke spáchání přestupku, veškeré projednávání má na starosti místně příslušný orgán, tedy takový, jež se nalézá v územním obvodu, kde k přestupku došlo.

Pokud příslušný orgán nemůže ze závažného důvodu provést řízení nebo by bylo jednodušší, kdyby přestupek postoupil jinému věcně příslušnému orgánu nacházejícímu se v místě, kde se pachatel vyskytuje. Může tak učinit i bez dovození všech zúčastněných osob. V přestupkovém řízení se může vyskytovat společné řízení přestupků. Uskuteční se v případě, že pachatel spáchá více přestupků, za které odpovídá stejný příslušný orgán. Jednou z dalších možností je, že daný orgán projednává přestupky vztahující se k většímu množství pachatelů, eventuálně je pak oprávněn v rámci usnadnění celého procesu některé z nich vyloučit.²⁴

---

²³BÁRTEK, J. Základy správního práva, obecná část. Vybrané kapitoly. 1. vyd. Ostrava: VŠB- Technická univerzita Ostrava, 2004. 110 s. ISBN 80-248-0591-X

²⁴Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích

2.1.3 Odpovědnostní subjekty

Nad provozem zdroje dohlíží orgány s danou pravomocí který může v případě nedodržení podmínek provozu udělovat sankce. Jejich úkolem je vykonávat správní činnosti v oblasti ochrany ovzduší, ozónové vrstvy a klimatického systému země.

Na Ostravsku působí jako odpovědnostní orgán v rámci ochrany ovzduší v první řadě Ministerstvo životního prostředí, následuje Krajský úřad Moravskoslezského kraje, Krajská hygienická stanice Moravskoslezského kraje a Česká inspekce životního prostředí.

Jestliže se jedná o zdroje vyšší kategorie, odpovědnostním orgánem se stává Ministerstvo životního prostředí nebo Krajské úřady neboť veškeré jejich vedení a rozhodování ovlivní rozsáhlejší území. V případě malých a mobilních zdrojů znečištění pravomoci přecházejí do působnosti obce. Jejím úkolem je dohlížet nad znečištěním pouze v místním měřítku, a to konkrétně v místě kde se zdroj znečištění nachází.²⁵

2.1.4 Zásady přestupkového řízení

V přestupkovém řízení se uplatňují všechny zásady správního řízení. Dochází k jejich vzájemnému prolínání. Mezi obecné zásady patří:

- a) Zásada legality
- b) Zásada zákazu zneužití správního uvážení
- c) Zásada ochrany dobré víry
- d) Zásada ochrany dobré víry
- e) Zásada souladu s veřejným zájmem
- f) Zásada materiální pravdy
- g) Zásada vzájemné součinnosti
- h) Zásada součinnosti s účastníky
- i) Zásada odstranění rozporu
- j) Zásada dobré zprávy
- k) Zásada zdvořilosti a slušnosti
- l) Zásada rychlosti a procesní ekonomie
- m) Zásada rovnosti postavení všech účastníků

---

²⁵ Analýza města Ostravy a legislativa v ochraně ovzduší Dostupné z: http://www.ostrava.cz/jahia/webdav/site/ostrava/shared/aktuality_2011/studie-ZU-nova.pdf

- n) Z zásada oficiality
- o) Zásada dvouinstančnosti řízení
- p) Zásada neveřejnosti ústního jednání
- q) Zásada účelnosti a prospěšnosti
- r) Zásada non bis in idem

Vedle obecných zásad správního řízení se objevují také zásady charakteristické jen pro přestupkové řízení.²⁶

Jedná se o zásadu teritoriality, která uvádí, že přestupkový zákon může hodnotit jen přestupky uskutečněné na území České republiky.

Další zásadou je presumpce nevinny ve které stojí, že před vyslovením viny u pravomocného rozhodnutí, nemůže být osoba stíhaná za přestupek označena jako vinna.

Náplní třetí zásady in dubio proo je pravidlo, že obžalovaný je oprávněn ve svůj prospěch použít, veškeré pochybnosti týkající se skutku z něhož byl obviněn.

Stejně tak se může vyjádřit se ke všem skutečnostem, ze kterých je obviněn včetně důkazů. Pro svou obhajobu může použít i jiné skutečnosti, navrhopvat důkazy nebo předkládat své návrhy a opravné prostředky. Všechna tato oprávněněji se týkají i jeho obhájce a jsou uvedena v zásadě obhajoby.

Poslední zásadou je zásada zákazu reformace in peius, kde stojí, že je zakázáno měnit sankci v odvolacím řízení takovým způsobem, že by došlo k neprospěchu obviněného.²⁷

2.1.5 Součinnost

O přestupcích, které nemají státní orgány, orgány policie a obce pravomoc řešit, informují příslušný správní orgán. Jedná se oznámení konkrétního přestupku spolu s důkazními prostředky a osobami neboli pachateli, které jsou za přestupek zodpovědné.

²⁶ BÁRTEK, J. Základy správního práva, obecná část. Vybrané kapitoly. 1. vyd. Ostrava: VŠB- Technická univerzita Ostrava, 2004. 110 s. ISBN 80-248-0591-X

²⁷ HEMERKA, J.; VYBÍRAL, P. Základy ochrany ovzduší. 1. vyd. Praha: České vysoké učení technické, Praha, 2008. 117 s. ISBN 978-80-01-03922-9
ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7

Policie je povinná provést veškerá důležitá šetření vztahující se k zjištění odpovědné osoby, včetně doložení všech potřebných důkazů. Sepisuje úřední záznam, který přikládá k oznamní a o přestupku informuje příslušný orgán maximálně do 30 dnů od zjištění. V této lhůtě je také povinna podat sdělení o uskutečněných opatřeních, v případě, že se o něm dozvěděla přímo od samotného občana.

Jestliže nelze prokázat podezření, provést řízení, či usvědčit spáchání danou osobou, může věc odložit. Státní orgány a orgány policie jsou povinny být k šetření, projednávání a uskutečnění výkonu rozhodnutí oprávněné, pokud se tak nestane okamžitě, žádost o tato plnění vracejí zpět správnímu orgánu. Zákonný orgán požaduje po všech osobách vysvětlení, aby mohl přezkoumat oznámený přestupek.

Výjimku tvoří osoby nebo jejich blízké osoby u nichž by došlo k nebezpečí možného trestu za přestupek, trestný čin, porušení státního či služebního tajemství, ba dokonce nařízené povinnosti mlčenlivosti. A to za předpokladu, že by podaly požadované vysvětlení. V případě, že se vyzvaná osoba nedostaví a nepodá či odmítne vysvětlení bez konkrétního objasněného důvodu, může být správním orgánem potrestána pořádkovou pokutou ve výši až 5000 Kč.²⁸

2.1.6 Odložení věci

Před zahájením přestupkového řízení může docházet k situaci, kdy správní orgán vydá rozhodnutí projednávanou věc odložit. Může tak uskutečnit v případě, že podezřelá osoba užívá výsad a imunit podle zákona či mezinárodního práva.

Výjimku tvoří podle § 9 odst. 3 a § 9 a poslanci, senátoři nebo soudci, jelikož podle zákona o přestupcích v tomto případě platí, že se jimi spáchané přestupky projednávají. K této skutečnosti ovšem dochází pouze v situaci, kdy tyto osoby nepožádají orgán, který přestupky projednává, o projednání v kárném řízení dle zvláštních právních předpisů. Dalším důvodem, který vede k odložení věci je skutečnost, že osoba podezřelá ze spáchání přestupku nepřesáhne hranici 15 let nebo ve stavu duševní poruchy nedokáže ovládat své chování a ohrožuje tak právem chráněný zájem. Jednoznačné odložení věci nastane, pokud podezřelá osoba zemře před zahájením řízení.. Jestliže podezřelá osoba spáchá kromě přestupku i jiný trestný čin, sankce za přestupek je oproti tomuto činu nesrovnatelná.

---

²⁸HORIZINKOVÁ, E.; NOVOTNÝ, V. Správní právo procesní. 2. vyd. Praha: Leges s. r. o., 2008. 352 s. ISBN 978-80-87212-01-1

Přestupek je tedy odložen v souladu § 66 odst. 2. Existuje však spousta jiných důvodů pro odložení věci. Jde třeba o případy, kdy přijaté oznámení neodůvodňuje zahájení řízení o přestupku či jeho postoupení. Dále může jít o situaci, kdy odpovědnost za přestupek zanikla nebo návrh na zahájení přestupku byl podán opožděně. Vyrozumění o odložení je poskytnuto pouze poškozenému, jiným způsobem k ohlášení nedochází.²⁹

2.1.7 Postoupení věci

Jedná se o další procesní institut, kterým správní orgán řeší případnou nepříslušnost k rozhodování. Nasvědčuje-li skutečnost, že byl spáchán trestný čin, nejedná se tedy pouze o přestupek, správní orgán z ustanovení § 71 věc postoupí státnímu zástupci nebo orgánům policie. Pokud se jedná o skutek, který je jiným správním deliktem než přestupek, postoupí se věc obligatorně správnímu orgánu příslušnému k projednání tohoto skutku.

V neposlední řadě dochází k postoupení věci orgánu, který podle zvláštního předpisu přísluší k projednání skutku osoby uvedené v § 10 odst.1.

Pokud si osoba zažádá o projednání přestupku v disciplinárním resp. kárném řízení, postoupí věc orgánu příslušnému podle zvláštního právního předpisu k projednání přestupku osoby uvedené v § 9 odst.3 a § 9a. Jak jsem již zmiňovala v předešlém odstavci, jedná se zde o přestupek spáchaný poslancem, senátorem či soudem.³⁰

2.1.8 Zahájení řízení

Platná právní úprava rozlišuje dva způsoby iniciace, které vedou zahájení řízení.

1.zahájení řízení v rámci úřední povinnosti

---

²⁹ BÁRTEK, J. Základy správního práva, obecná část. Vybrané kapitoly. 1. vyd. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004. 110 s. ISBN 80-248-0591-X
ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

³⁰ HORZINKOVÁ, E.; NOVOTNÝ, V. Správní právo procesní. 2. vyd. Praha: Leges s. r. o., 2008. 352 s. ISBN 978-80-87212-01-1
ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7

Projednávání přestupků je nejčastěji uskutečňováno v rámci úřední povinnosti. Aby mohlo řízení začít, je potřebné oznámení o vzniklém přestupku státním orgánem, orgánem policie, obcí, právnickou nebo fyzickou osobou.

Důležitým podkladem je také poznatek z činnosti správního orgánu nebo postoupení věci orgánem, který působí v trestním řízení. Řízení je zahájeno správním orgánem do 60 dnů, jestliže nedojde k postoupení věci jinému orgánu nebo k jejímu odložení. Popřípadě do 30 dnů vyrozumí oznamovatele o učiněných opatřeních, které vyžadoval³¹

2. zahájení řízení na návrh

U tohoto řízení je rozhodující podání návrhu oprávněnou osobou příslušnému správnímu orgánu. Navrhovatel je osoba, která se účastní řízení o přestupku dle § 73. Může se jednat o osobu postiženou přestupkem, jejího zákonného zástupce či opatrovníka.

Na návrh se například projednávají přestupky podle § 49 odst.1 písm. b), c) a přestupky podle § 22 odst.1 písm. h) a § 50, které jsou spáchány mezi blízkými osobami. Blízká osoba je v přestupkovém zákoně vymezena podobně jako v občanském či trestním zákoníku, rozumíme jí příbuzného v přímém pokolení, osvojitele či osvojence, sourozence, manžela či partnera. Jiné osoby, které jsou spolu v rodinném poměru pokládáme za osoby, které jsou si navzájem blízké jen v tom případě, kdy újmu, kterou jedna z osob utrpí, právem pocítuje druhá osoba jako svou vlastní újmu. Může jít například o snoubence.

Pokud vyjde v řízení o přestupku podle § 49 odst.1 písm. b) a c) nebo přestupku podle § 50 najevo, že přestupek nebyl spáchán mezi blízkými osobami, je nutné pokračovat v řízení z důvodu úřední povinnosti.

V situaci, kdy je možno přestupek projednat jen na návrh, lze návrh podat příslušnému správnímu orgánu a to nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel o přestupku dozvěděl. V jiném případě lze návrh podat nejpozději do tří měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl o postoupení věci orgánem činným v trestním řízení.

V návrhu je nezbytné uvést jméno postižené osoby a také koho navrhovatel označil za pachatele. V neposlední řadě je nutné charakterizovat kde, kdy a jakým způsobem měl být daný přestupek spáchán.

---

³¹ Viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.1. 2007, sp. Zn 2 As 60/2006-53 Sb.

2.1.9 Náhrada škody

Ve správním právu se objevuje výraz odpovědnosti za škodu, předpoklad umožňující její vznik, je existence škody. Jedná se o škodu skutečnou, za kterou považujeme snížení majetku poškozené osoby a nebo škodu v podobě ušlého zisku, tedy majetku, o který poškozený přišel v případě uskutečnění škody.

V rámci zákona § 31 Zákona o odpovědnosti za nesprávný úřední postup, existuje odpovědnost v podobě zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. A to za předpokladu, je-li škoda způsobená nesprávným úředním postupem, ovšem týká se i odpovědnost správního orgánu. Slouží k tomu, aby nařídil pachateli dobrovolné nahrazení škody osobě, které byla spácháním přestupku způsobená majetková újma. Jedná se tak v přestupkovém řízení a nebo v trestním řízení, kde je za příslušný orgán považována policie. Pachatel je povinen jednoznačně zjištěnou škodu nahradit. Jestliže ovšem dobrovolnou úhradu odmítne, může se daný správní orgán obrátit na soud či jiný orgán, všem nerozhoduje o náhradě v případě smrti poškozené osoby.³²

2.1.10 Zastavení řízení

V přestupkovém řízení existuje možnost, že správní orgán přestupkové řízení zastaví. Může tak nastat v mnoha případech, jestliže důvod přestupkové řízení nenastal nebo se nedá považovat za přestupek, osoba, která je považována za pachatele, přestupek nespáchala nebo přestupek nebyl dokázán.

Osoba obviněná z přestupku používá výsad imunity podle mezinárodního práva či zákona, nedosáhla-li věku 15 let nebo trpí-li duševní poruchou, díky které nemohla vhodně posoudit své jednání a další možnosti, které uvádí § 76 zákona o přestupcích.

Správní orgán má pravomoc řízení zastavit shledá-li, že sankce za přestupek je bezvýznamná v porovnání s trestem, který byl obviněnému udělen v trestním řízení za jiný čin.

---

³² ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7
ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

V případě, že jde o odvolání proti rozhodnutí zastavit řízení, účastníci se pouze vyrozumějí a rozhodnutí se vyznačí do spisu. Pokud by ovšem skutek v jednání v přestupkovém řízení nebyl přestupkem, nespáchala by jej určená obviněná osoba, nebylo by možné dosvědčit obvinění pachatele, nebo by se navrhovatel bez omluvy, či bez vážného důvodu nedostavil, vzal by návrh na zahájení zpátky ačkoliv byl řádně a včas předvolán, potom by bylo zastavení o řízení přestupku účastníkům oznámeno.

Výrok je nejdůležitější částí rozhodnutí, kterou se určují konkrétní práva a povinnosti účastníků řízení.

Jedná se výrok rozhodnutí o přestupku, jimž je obviněný z přestupku uznán vinným, musí obsahovat též popis skutku s označením o času jeho spáchání, vyslovení viny, druh a výměru sankce, popřípadě rozhodnutí o upuštění od uložení sankce (§ 11 odst. 3), o započtení doby do doby zákazu činnosti (§ 14 odst. 2), o uložení ochranného opatření (§ 16), o nároku na náhradu škody (§ 70 odst. 2) a o náhradě nákladů řízení (§ 79 odst. 1).³³

Výroková část rozhodnutí může obsahovat jeden nebo více výroků. Výrok může sám o sobě obsahovat vedlejší ustanovení. Je také nezbytné uvést právní ustanovení, podle kterého je rozhodováno a uvést lhůtu ke splnění ukládané povinnosti, popřípadě jiné údaje, které jsou potřebné k jejímu řádnému plnění. Pokud správní orgán tuto lhůtu v rozhodnutí o přestupku opomene uvést, je pak nezbytné ji stanovit dodatečně.

Další formou ukončení řízení o přestupku je smír. Z ustanovení § 78 má správní orgán povinnost pokusit se u přestupku urážky na cti smířit obviněného z přestupku a uraženého na cti. Vše je projednáváno bez ohledu na to, zda je mezi nimi blízký vztah. Uzavření smíru mezi těmito osobami je speciálním důvodem pro zastavení řízení podle (§ 76 odst. 1 písm. k). Nedojde-li k uzavření smíru, správní orgán pokračuje v dalším řízení.³⁴

2.1.11 Náhrada nákladů řízení

Náklady na řízení je zavázána uhradit státu osoba, které je prokázána vina za přestupek nebo navrhovateli kvůli němuž je nutno zastavit přestupkové řízení podle § 76

---

³³ ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

³⁴ ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7

odst. 1 písm. a, b, c. Tato náhrada je placená formou paušální částky, o které rozhoduje ministerstvo vnitra spolu s ministerstvem financí zvláštním právním předpisem.

Úhrada může být ve výjimečných případech zcela zrušena nebo může být požadována jen z části. Nicméně v blokovém a příkazním řízení na ní právo neexistuje. Stává se příjmem obce podle orgánu, který rozhodl o přestupku v prvním stupni. Jestliže vede přestupkové řízení jiný orgán, veškeré peníze se stávají příjmem státního rozpočtu. Je třeba zmínit také skutečnost, že v rámci doručování rozhodnutí o přestupku nemůže být doručeno veřejnou vyhláškou.³⁵

2.1.12 Odvolání

Odvoláním lze napadnout výrokovou část rozhodnutí, ať už jde o výrok samotný či jeho vedlejší ustanovení. Odvolání by měla obsahovat vlastnoruční podpis, údaje o tom, proti kterému rozhodnutí směřuje a také v jakém rozsahu dané rozhodnutí napadá.

Z hlediska formálních záležitostí jsou na odvolání kladeny vysoké nároky.

Podle § 81 se může zcela proti rozhodnutí v přestupkovém řízení odvolat pouze obviněný, zákonný zástupce či orgán, který vykonává sociálně-právní ochranu dětí v případě, jde-li o mladistvou osobu. Právo podat odvolání však smí uplatnit pouze za podmínky, že jim jde o prospěch mladistvého.

Na odvolání k náhradě škody má právo pouze poškozená osoba. V případě zabrání věci se může vlastník odvolat jen proti části rozhodnutí, kde se vyslovuje zabrání věci.

Pokud se jedná o přestupky zahájené na návrh navrhovatele, má navrhovatel právo odvolat se proti rozhodnutí, které se přímo vztahuje na obviněného nebo na povinnost uhradit náklady na toto řízení. Tato osoba je oprávněna i na odvolání proti zastavení přestupkového řízení.

Je možné se odvolat proti každému prvoinstančnímu rozhodnutí a usnesení, které bylo vydáno ve správním řízení. Nejedná se tedy jen o rozhodnutí ve věci samé, pro kterou bylo řízení zahájeno, ale taky proti většině usnesení, vydaných v průběhu řízení.

---

³⁵ BÁRTEK, J. Základy správního práva, obecná část. Vybrané kapitoly. 1. vyd. Ostrava: VŠB-Technická univerzita Ostrava, 2004. 110 s. ISBN 80-248-0591-X
ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

Podle § 82 správní orgán nemá právo změnit v odvolacím řízení sankci, která byla uložena v neprospěch obviněného. Znamená to tedy, že nemůže být uložena citelnější sankce, či uložena navíc některá z dalších sankcí, které zákon o přestupcích obsahuje.

Správní orgán musí vždy účastníkovi vyhovět, jestliže požádá o přezkoumání rozhodnutí soudem. Vzhledem k této okolnosti se soud řídí zvláštním předpisem.

Odvolací orgán přezkouvává spojitost rozhodnutí a řízení, které mu předcházelo společně s právními předpisy. Věcnou správnost pak přezkouvává v rozsahu námitek, které nacházíme v odvolání, v jiném případě se může jednat o námitky uvedené ve veřejném zájmu.

V odvolacím řízení může příslušný správní orgán zrušit napadené rozhodnutí či jeho část a tím pádem celé řízení zastavit nebo vrátit k novému projednání. V dalším případě může napadené rozhodnutí, popřípadě jen jeho část změnit. Odvolací správní orgán má také právo celé odvolání zamítnout a potvrdit napadené rozhodnutí. Právní moci nabývá rozhodnutí o odvolání v momentě, kdy je sděleno všem účastníkům řízení o přestupku, je definitivní a není možné se proti němu odvolat.³⁶

Pro přezkoumání takového rozhodnutí pak přichází v úvahu například **přezkumné řízení**. Jedná se o mimořádný opravný prostředek, který se vyznačuje hlavně podrobností a důrazem na právní jistotu. Pokud bylo vydáno rozhodnutí, které je v rozporu s právními předpisy, potom přezkumné řízení slouží k jeho nápravě. Lze také zahájit, pokud rozhodnutí nenabylo právní moci. V průběhu přezkumného řízení nelze zkoumat důvodnost či účelnost rozhodnutí. Taktéž již nelze zkoumat správnost postupu, který předcházel vydání rozhodnutí. V tomto řízení nelze přezkoumávat ani rozhodnutí, která byla vydána v přezkumném řízení.

Správní orgán zahajuje přezkumné řízení usnesením, které je možno vydat nejdéle do dvou měsíců ode dne, kdy se příslušný správní orgán dozvěděl o důvodu, díky kterému bylo zahájeno přezkumné řízení. Nejpozději je usnesení možno vydat do jednoho roku od právní moci rozhodnutí ve věci. Zde se tedy v nové právní úpravě jedná o zpřísnění kritérií pro přezkum z hlediska času. Původně bylo možné usnesení vydat do tří let.

---

³⁶ ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7
ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

Je nezbytné, aby před vydáním rozhodnutí v přezkumném řízení měli účastníci řízení možnost uplatnit své zákonem stanovené právo vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Jedná zejména o případ, kdy je rozhodováno z moci úřední či podnětu jiné osoby, tudíž účastník řízení nemá na zahájení řízení zájem.

Povinností správního orgánu je zkontrolovat, zda rozpor se zákonem nevyplývá již ze spisového materiálu. Pokud by k této skutečnosti došlo, není za potřebí vysvětlení účastníků a může se v tomto případě uvést zkrácené přezkumné řízení v souladu s § 98. Během zkráceného přestupného řízení státní orgán v první řadě vydá rozhodnutí.

V případě **obnovy řízení** se jedná o mimořádný opravný prostředek upravený v ustanoveních správního řádu (§ 100, § 102). K obnově řízení může dojít jak na žádost účastníka, tak z moci úřední.

V novém zákoně najdeme důvody obnovy řízení stanoveny taxativně. K obnovení řízení, které bylo pravomocně ukončeno, dochází pokud vyjdou najevo skutečnosti, které dříve nebyly známy nebo důkazy, které jsou účastníkovi ku prospěchu, avšak v původním řízení je účastník nemohl uplatnit. Dále může dojít k obnově řízení, pokud by došlo ke zrušení či jakékoli změně rozhodnutí, jenž bylo podkladem rozhodnutí vydaného v řízení, které má být obnoveno.

Bez předchozího rozhodnutí o obnově řízení je umožněno novým správním řádem vydat nový správní akt. Nejedná se v tomto případě o klasický opravný prostředek, správně bychom jej měli nazvat nové posouzení věci, respektive **nové rozhodnutí**.

Podmínky, za nichž lze provést nové rozhodnutí jsou stanoveny opět taxativně, jako tomu bylo i v případě obnovy řízení.

Výčet všech opravných prostředků, kterými je možné domáhat přezkoumání pravomocného rozhodnutí správního orgánu, je dovršen **přezkoumáním přestupkového rozhodnutí v soudnictví**. Nejvyšší správní soud působí jako vrcholný orgán správního soudnictví a jeho sídlo se nachází v Brně. Dále jsou správními soudy specializované senáty obecných krajských soudů. Pokud nastane skutečnost, že má být rozhodnutí o přestupku přezkoumáno soudem, postupuje se podle zvláštního právního předpisu, který se nazývá správní soudní řád. Soud přezkoumává správní rozhodnutí jen na základě návrhu. Zde se jedná o žalobu. Žalobou se může žalobce domáhat zrušení rozhodnutí či upuštění od sankce nebo jejího snížení (§ 65). Je-li podaná žaloba, soud o ní může rozhodnout dvojím způsobem. V prvním případě se jedná o zamítnutí žaloby, jelikož není důvodná, v dalším

případě pak může přezkoumávané rozhodnutí zrušit. Důvodů pro zrušení rozhodnutí je pár. Může dojít ke zrušení pro nezákonnost či pro vady řízení. Pokud by došlo ke zrušení pravomocného rozhodnutí v případě nezákonnosti, může se pak žalobce domáhat náhrady škody, která vznikla nezákonným rozhodnutím státního orgánu.

Správní orgán musí vyhovět žádosti účastníka řízení, který podal návrh na přezkoumání rozhodnutí o přestupku soudem a zažádal o odložení výkonu rozhodnutí. Podle správního řádu (§ 153) může žalovaný správní orgán soud předejít a sám rozhodnout. Pokud toto rozhodnutí správní orgán vydá, soud řízení o žalobě zastaví.³⁷

2.2 Zvláštní formy řízení o přestupcích

2.2.1 Blokové řízení

Jednou z variant zkrácené formy přestupkového řízení je udělení blokové pokuty. Jedná se o nejjednodušší formu přestupkového řízení. Je to druh řízení, kdy věcně a místně příslušný orgán uloží pachateli pokutu. Pokuta je zpravidla uložena hned na místě. Oprávnění udělovat pokuty jsou především orgány obcí, obecní úřady a orgány určené zákonem o přestupcích nebo zvláštními zákonem. Z převážné většiny se nejedná o pokuty příliš závažného charakteru. Je pro ně typické, že pachatel nemusí být při činu přímo přistižen a stejně tak není povinností orgánu udělit pachateli pokutu, jestliže se s pachatelem dohodne. Ovšem zde platí zásada, že proti pokutě neexistuje možnost odvolání. Tato skutečnost je stanovena zákonem a obviněný by o tom měl být řádně poučen. Není však úplně vyloučeno využití mimořádných opravných prostředků například přezkumného řízení.

Musí být také zřejmé, že byl přestupek skutečně spáchán a pachatel musí souhlasit se zaplacením stanovené pokuty. Všechny tyto zásady musejí být dodrženy jinak se přestupek projednává v obvyklém způsobem nebo příkazním řízením. Celý tento proces se netýká přestupků, které se projednávají jen na návrh. Stanovení bloků je v pravomoci

---

³⁷ ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7
HORZINKOVÁ, E.; NOVOTNÝ, V. Správní právo procesní. 2. vyd. Praha: Leges s. r. o., 2008. 352 s. ISBN 978-80-87212-01-1

Ministerstva financí. Povinností osob, které vybírají pokuty je prokázat se k oprávněním, tedy pověřovací listinou.³⁸

Jako jedinou sankci lze v blokovém řízení uložit pokutu. Horní hranice pokuty je obecně stanovena ve výši 1000 Kč (§ 13 odst. 2), u mladistvých pachatelů se jedná o částku 500 Kč (§ 19 odst.3). Existují však i výjimky, kdy lze uložit pokutu vyšší. Při určování výše pokuty je nutné, ale správní orgán bral v úvahu kritéria týkající se přestupku. Jedná se například o jeho závažnost, způsob spáchání, okolnosti za jakých byl přestupek spáchán či míru jeho zavinění.

V blokovém řízení nejsou možná ochranná opatření, není možné jakékoli rozhodnutí o nároku na náhradu škody a nelze ani uložit povinnost nahradit náklady řízení.

Je třeba zmínit, že může naskytnout situace, kdy se v rámci jednoho blokového řízení projednává více přestupků, spáchaných týměž jedním pachatelem. V tomto případě se udělí jen jedna pokuta. Její sazba je uložena za ten z přestupků, jehož sazba je vyšší.³⁹

2.2.2 Příkazní řízení

Vedle blokového řízení se jedná o další formu zkráceného projednávání přestupků. Existence příkazního řízení je cílená.

Jeho hlavním účelem je usnadnit a uspišit proces přestupkového řízení s tím, že dochází i k odstranění přebytečné administrativy. I v příkazním řízení, stejně jak je tomu u řízení blokového, by měly být projednávány hlavně méně závažné přestupky.

Jestliže je zřejmé, že obviněná osoba přestupek skutečně spáchala, ale i přesto nebyla stíhána blokovou pokutou, je oprávněním správního orgánu udělit ji sankci formou příkazu. Pokud ovšem je obviněný zbaven nebo omezen své způsobilosti, není správní orgán oprávněn aby mu udělil příkaz. Nemůže být projednán ani přestupek mladistvého.

Pokud osoba, která byla obviněna z přestupku nesouhlasí s uděleným obviněním musí doručit odpor proti příkazu správního orgánu nejpozději do 15 dnů ode dne, kdy příkaz obdržela. Při splnění této podmínky včas se příkaz ruší, ale řízení v pravomoci

---

³⁸ ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7

³⁹ Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s.,2008. 343 s.ISBN 978-80-7201-713-3
ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7

správní orgánu neustále běží. Za předpokladu, že odpor není podaný ve stanovené lhůtě nabývá účinku pravomocného rozhodnutí.

Zpětné vzetí odporu není možné, jelikož podáním odporu byl příkaz nevratně zrušen. Po podání odporu většinou následuje předvolání k ústnímu jednání a řízení pokračuje jako běžné správní řízení. Při prokázání viny je následně ukončeno rozhodnutím o přestupku.

Příkazní řízení se netýká přestupků projednávaných na návrh nebo nároku na náhradu škody poškozenému.

V příkazním řízení je možno ukládat pouze dva druhy sankcí. Jedná se o napomenutí a pokutu. V případě, že napomenutí nestačí, ukládá se pokuta. Tato pokuta nemůže být vyšší než 4000 Kč dle § 13 odst.2. Dle mého názoru, je tato pokuta velmi nízká. Navíc přísnější sankce, například zákaz činnosti uložit nelze.

Během příkazního řízení obviněný z přestupku nemůže uplatnit některá svá významná procesní práva. Obviněný se například nemá možnost vyjádřit k podkladům rozhodnutí.

Vznik přestupků u lokálního vytápění

Povinnosti provozovatelů malých zdrojů znečištění

Povinnosti provozovatelů malých zdrojů znečišťování ovzduší upravuje ust. § 12 zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů takto:

„(1) Provozovatelé malých stacionárních zdrojů jsou povinni:

a, uvádět do provozu a provozovat stacionární zdroje jen v souladu s podmínkami pro provoz těchto zdrojů,

b) umožnit osobám pověřeným obcí a inspekci přístup ke stacionárnímu zdroji za účelem ověření kategorizace zdroje, zjištění množství vypouštěných látek a kontroly jeho technického stavu a předkládat jim k tomu potřebné podklady,

c) oznámit stacionární zdroj, který vypouští těkavé organické látky, obecnímu úřadu způsobem stanoveným prováděcím právním předpisem,

- d) *plnit pokyny orgánu ochrany ovzduší ke zjednání nápravy podle § 38 odst. 1,*
- e) *dodržovat přípustnou tmavost kouře a přípustnou míru obtěžování zápachem a neobtěžovat kouřem a zápachem osoby ve svém okolí a obydlené oblasti,*
- f) *zajišťovat prostřednictvím oprávněné osoby měření účinnosti spalování, měření množství vypouštěných látek a kontrolu stavu spalinových cest u spalovacích zdrojů, a to nejméně jedenkrát za 2 roky, a odstraňovat zjištěné závady do 2 měsíců od jejich zjištění, pokud se s obecním úřadem nedohodnou jinak; tuto povinnost plní provozovatelé u zdrojů spalujících tuhá paliva od jmenovitého tepelného výkonu 15 kW a u zdrojů spalujících plynná nebo kapalná paliva od jmenovitého tepelného výkonu 11 kW; za oprávněnou osobu se považuje držitel živnostenského oprávnění v oboru kominictví,¹⁰⁾*
- g) *oznámit obecnímu úřadu provedení povinného měření a kontroly podle písmene f) a jejich výsledky do 30 dnů od data jejich uskutečnění.⁴⁰⁾*

Provozovatelé lokálních topenišť v rodinných domech, bytech a objektech sloužících k individuální rekreaci jsou zákonem vyloučeni z povinnosti umožnit vstup kontrolním orgánům ke zdroji znečišťování ovzduší. Toto ustanovení vychází z § 12 odst. 2 zákona, které je uváděno v následujícím znění:

“ Povinnosti uvedené v odstavci 1 písm. b), f) a g) se nevztahují na provozovatele malých stacionárních zdrojů umístěných v rodinných domech, bytech a stavbách pro individuální rekreaci s výjimkou případů, kdy jsou provozovány výhradně pro podnikatelskou činnost “.

Občané, kteří spalují odpad v lokálních topeništích, porušují ust. § 3 odst. 4 zákona. Vzhledem k uvedenému v předchozím odstavci, není možné tento skutek prokázat a zjistit materiální pravdu. Skutečnost, že občan shromažďuje spalitelné věci, kam patří také odpady, není důkazem, že k porušení zákona skutečně došlo či dochází. Kontrolní orgán musí v takovém případě prokázat, že tyto věci jsou spalovány přímo v topeništi spalovacího zdroje.⁴¹⁾

⁴⁰⁾ ust. § 12 zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů

⁴¹⁾ ust. § 12 zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů

Samotný vývin kouře a výskyt pachových látek neodůvodňuje za předpokladu dodržení přípustné tmavosti kouře dle ust. § 12 odst. 1 písm. e) zákona spáchání přestupku podle ust. § 45 zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.⁴²

2.3 Charakteristika lokálního vytápění zaměřená na Ostravu

Město Ostrava patří charakterem výstavby a možnostmi energetických zdrojů na svém území k městům kde převládá centrální zásobování teplem neboli CZT. Podle posledního sčítání lidu, domů a bytů, které proběhlo v České republice v roce 2001, způsob vytápění a zásobování teplou vodou je uplatnění tohoto systému prokazatelné u cca 75% všech bytových jednotek. Zhruba 20% je vytápěno zemním plynem a asi 4% je vytápěno tuhými palivy. Zbývajících 1% připadá na ostatní možnosti vytápění, zejména elektrickou energií.

Zastaralé blokové uhelné kotelny zařazené v kategorii malých a středních zdrojů, ať už v majetku města, státu nebo soukromých subjektů, jsou v dnešní době na území města provozovány minimálně (cca 10-20 zdrojů). V průběhu minulých dvaceti let došlo buď k jejich zrušení a zavedení dodávek tepla pomocí CZT nebo byly plynofikovány. Tyto zbývajících zdroje spalující tuhá paliva jsou provozovány zejména v centrální části města a i když je jejich emisní vydatnost minimální mohou obtěžovat ve svém bezprostředním okolí obyvatelstvo pachovými látkami. Proto je jednou z priorit tyto zbývajících zdroje rušit nebo nahrazovat kotelny na ZP. Složitější situace nastává u zdrojů, které spalují odpadní dřevní hmotu, vznikající podnikatelskou činností, například dřevovýrobou. Tam jednoznačně záleží na lokalizaci zdroje a způsobu stavebního provedení, na což se v minulosti mnohdy nedbalo.

Rozsáhlá plynofikace okrajových obvodů města majících venkovský charakter (individuální zástavba rodinnými domy), byla uskutečněna již na přelomu 90 let minulého století a lze konstatovat, že území SMO je v současnosti až na nepatrné výjimky plně plynofikováno. V současnosti brání vyššímu využívání vytápění zemním plynem zejména ekonomická situace obyvatel, kteří se v chladnějším období topné sezóny vracejí zpět k tuhým palivům nebo si přitápějí dřevem pomocí krbů či krbových kamen.

Město nemůže za současného stavu legislativy ochrany ovzduší naříditi občanům, čím a jakým způsobem mají topit nebo vytvářet obytné zóny, kde by bylo možné zakázat

---

⁴² zákona č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů

topení tuhými palivy. Obecně závazná vyhláška č. 2/2006, kterou se zakazuje používání některých druhů paliv pro malé spalovací zdroje znečišťování, zakazuje spalovat na území města Ostravy uhelné kaly, hnědé uhlí energetické, lignit a proplastky. Neřeší spalování ostatních druhů tuhých paliv.⁴³

Podle současné úpravy legislativy ochrany ovzduší, zejména ust. § 12 odst. 2 zák. č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů nemohou orgány ochrany ovzduší provádět kontrolu provozu zdrojů v objektech, který jsou považovány ve smyslu Listiny základních lidských práv a svobod za obydlí. Podle ust. § 12 odst. 1 písm. e) zákona, jsou provozovatelé mimo jiné povinni dodržovat přípustnou tmavost kouře a přípustnou míru obtěžování zápachem a nesmí obtěžovat kouřem a zápachem osoby ve svém okolí a obydlené oblasti. Podle odst. 4 téhož paragrafu je nedodržení těchto povinností fyzickou osobou přestupkem podle příslušných ustanovení zákona 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů. Kontrola tmavosti kouře vycházejícího z komína se provádí Ringelmannovou metodou podle příslušných ustanovení vyhl. 205/2009 Sb., o měření emisí stacionárních zdrojů.⁴⁴

2.3.1 Ringelmannova metoda

Za Ringelmannovu metodu označujeme nejvyšší přípustná tmavost kouře, kde je optická vlastnost kouře vyvolaná pohlcováním světla v kouřové vlečce vystupující z komína. Vyjadřuje se ve stupních podle Ringelmana v kouřové vlečce stupně 0 - 5.

Nejvýše přípustná tmavost kouře vypouštěného ze spalovacího procesu je obecně dána těmito limity:

Při spalování paliv nesmí být vypouštěný kouř tmavší než 2. naměřený Ringelmannovou stupnicí a zároveň změřená hodnota opacity nesmí být větší než 40 %. Po dobu roztápění

---

⁴³ Konkrétní opatření k zlepšení kvality ovzduší na území SMO. Dostupné z: <http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/o-meste/pid/5971>

⁴⁴ Zákon č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů
Vyhláška č. 2/2006 Sb., o měření emisí stacionárních zdrojů
Zákon č. 205/2009 Sb., Vyhláška č. 205/2009 Sb., o měření emisí stacionárních zdrojů

zařízení ze studeného stavu v trvání nejdéle 30 minut, pokud pasport kotle nestanoví jinak, může tmavost kouře dostoupit až do úrovně stupně 3 Ringelmannovy stupnice nebo hodnoty 60 % opacity.

1. Metoda měření je založena na porovnání tmavosti kouřové vlečky s odpovídajícím stupněm Ringelmannovy stupnice, lidským zrakem. Tmavost zbarvení kouřové vlečky přibližně odpovídá koncentraci sazí, popílku a jiných částic.

2. Ringelmannova stupnice se skládá z pěti čtvercových polí. V každém poli je na bílém podkladě pravoúhlá síť černých čar o takové tloušťce a hustotě sítě, že pole odpovídá určitému procentu černé barvy na bílém podkladě.

3. Rozlišuje se stupeň 0 až pět Ringelmannových stupňů:

a) stupeň 0 tvoří čistě bílé pole s definovanou odrazivostí světla 80 %,

b) stupeň 1 odpovídá 20 % černé barvy na bílém podkladě,

c) stupeň 2 odpovídá 40 % černé barvy na bílém podkladě,

d) stupeň 3 odpovídá 60 % černé barvy na bílém podkladě,

e) stupeň 4 odpovídá 80 % černé barvy na bílém podkladě,

f) stupeň 5 odpovídá 100 % černé barvy na bílém podkladě a slouží pro ověření optických vlastností Ringelmannovy stupnice. Černá barva použitá k tisku stupnice musí mít odrazivost světla 5 %.

4. Optické vlastnosti Ringelmannovy stupnice použité k měření musí být garantovány výrobcem.

5. Postup měření tmavosti kouře podle této metody se provádí ze vzdálenosti 150 až 400 m od pozorovaného komínu. Směr kouřové vlečky vystupující z komína má být přibližně v pravém úhlu na směr pozorování.

Pozadí kouřové vlečky by mělo tvořit rozptýlené světlo oblohy během dne. pozorování není možno provádět proti slunci ani proti zástavbě nebo okolnímu terénu. Pozorovatel drží při měření Ringelmannovu stupnici ve volně natažené paži tak, že síť jednotlivých polí se slije do rozdílných stupňů šedé barvy. Porovnáním stupnice s kouřovou vlečkou v místě výstupu kouře z koruny komína se určí stupeň tmavosti kouře.

6. Při každém měření se provádí 30 odečtů v pravidelných půlminutových intervalech. Délka jednoho odečtu činí 5 sekund. Měření se vyhodnotí jako průměrná tmavost kouře ze třiceti odečtů.

Výhody metody:

- 1/ Není nutný vstup do obydlí občana
- 2/ Metoda je levná a nenáročná na používání

Nevýhody metody:

- 1/ Jde o subjektivní metodu hodnocení
- 2/ Metoda není použitelná v noci a za stížené viditelnosti
- 3/ Metoda nepostihuje vliv pachových látek
- 4/ Mnohdy nelze vlivem zástavby objektivně splnit podmínky pro použití metodiky
- 5/ Metoda nepostihuje spalování jiných látek pro něž není charakteristický tmavý kouř (dřevotříska, PET lahve apod.)
- 6/ Nelze objektivně posoudit po jakou dobu probíhá zatápění

„Studie o kvalitě ovzduší v Ostravě“, kterou pro Statutární město Ostrava vypracoval Zdravotní ústav se sídlem v Ostravě a jejíž plné znění je uveřejněno na webových stránkách města, ve své legislativní části poukazuje na nedílnou úlohu městské (obecní) policie při řešení a odhalování přestupků na úseku ochrany ovzduší. Podle doporučení studie by měli proškolení strážníci městské policie nazýváni okrskáři. Mimo jiné by měli provádět měření tmavosti kouře pomocí Ringelmannovy stupnice a vyhodnocovat plnění emisních limitů tmavosti kouře. V současnosti činnost MPO v této oblasti probíhá

zejména v průběhu topné sezóny v době trvání inverzních epizod. Její charakter ovšem spíše preventivní.⁴⁵

---

⁴⁵ Vyhláška č. 205/2009 Sb., o měření emisí stacionárních zdrojů

3 Udělování sankcí za znečištění ovzduší

3.1 Vysvětlení pojmu sankce

V podstatě se jedná o trest uložený za chování, které se neslučuje s našim právem. Spáchání protiprávního úkonu se v našem právním řádu nazývá přestupkem. Pokud dojde ke vzniku přestupku, následkem je uložení sankce, která má představovat pro pachatele formu újmy.

Sankce by měla být udělena v co nejkratším intervalu, aby měla smysl a byla efektivní. Nejvhodnější je proto uplatit zkrácenou formu řízení v podobě blokové pokuty, kdy je možné sankci uplatnit okamžitě.

Pro pachatele by měla sankce mít dvojí účinek výchovný a donucovací. V rámci výchovného účinku by si měl být pachatel vědom, že jedná nepatřičným způsobem, a že mu v případě porušení povinnosti hrozí možná sankce. Donucovacím prostředkem je potom povinnost snést přidělenou sankci. Udělení trestu ve formě sankce je v pravomoci státem zřízeného orgánu nebo-li správního úřadu. Zákon o přestupcích vymezuje druhy sankcí taxativně. Taxativnost se vylučuje pouze v případě, že se u jiného zákona vyskytne skutková podstata stejného přestupku, ale je za něj udělaná jiná forma sankce. I přesto však v současnosti existuje víceméně jejich sjednocení.⁴⁶

3.1.1 Formy sankcí

Z všeobecného hlediska může být za přestupek uložena sankce v podobě napomenutí, pokuty, zákazu činnosti nebo propadnutí věci. Každá sankce může být udělena samostatně nebo spolu s jinou sankcí společně.

a) Propadnutí věci

Propadnutí věci se využívá téměř u všech forem přestupku. Považuje se za něj, jakákoliv věc, jež byla využita během řízení nebo získána jako důsledek přestupkového řízení. Vlastníkem věci se po ukončení řízení stává vždy stát.

---

⁴⁶ ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. *Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů*. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3
ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. *Přestupkové řízení*. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80-7201-623-7

b) Napomenutí

Dalším druhem sankce je napomenutí. Jedná se o formu sankce, kterou lze udělit téměř za jakýkoliv druh přestupku, avšak nejčastěji se využívá zejména u méně závažných přestupků. Jelikož je považováno za nemírnější druh sankce, není mu ani přikládán velkým význam, a proto se tedy ani nevyhlašuje veřejně. Osoba, která je uděleno napomenutí musí uhradit veškeré náklady vztahující se k řízení o přestupku.

V přestupkovém řízení neexistuje možnost udělit tento druh sankce současně s pokutou, neboť pokuta jako finančnímu postih se nemůže slučovat s napomenutím. Pokud se chce osoba dožadovat odvolání je její povoleno.

c) Zákaz činnosti

Oproti předchozím druhům postihu se forma zákazu činnosti vztahuje pouze na přestupky uvedené ve zvláštní části zákona o přestupcích, případně v jiném zákoně.

d) Pokuta

Nejsilnější dopad na obviněného má pokuta. Přestože je velmi málo využívána, u přestupku v oblasti znečištěného ovzduší se uplatňuje nejčastěji. Existuje možnost, kdy v rámci správního rozhodnutí příslušný správní orgán přistoupí k upuštění od sankce, přestože bylo rozhodnuto o vině. Jestliže se tato situace vyskytne, nemůže správní orgán uložit jiné omezující opatření, jež by sloužilo jako ochranný prostředek. Zákon tuto možnost dovoluje v případě, že obviněný z přestupku s daným správním orgánem spolupracuje, zúčastňuje se nařízených ústních jednání a nechová se způsobem, který by mohl vést k možnosti uložení pořádkové pokuty.⁴⁷

3.1.2 Způsob určení druhu sankce

Druh sankce a její výměra se určují s ohledem na význam daného přestupku. Výměrou máme na mysli její výši, délku nebo rozsah. Příslušný správní orgán hodnotí okolnosti, které vedly ke vzniku přestupku, způsob, jakým byl přestupek spáchán a zároveň důsledek, jež vyvolal. V úvahu připadá také míra zavinění, pohnutky, které se

---

⁴⁷V. Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

vztahují k osobě pachatele, který se přestupku dopustil a jestli byl na přestupek uvaleno disciplinárním řízení.

Závažnost přestupku se hodnotí jako stupeň společenské nebezpečnosti a v rámci tohoto se přihlíží ke znakům skutkové podstaty.

Jestliže se pachatel dopustí více přestupků a tyto přestupky jsou projednávány ve společném řízení, uloží se sankce z přestupku, který je nejpřísněji postižitelný. Společné řízení může být uskutečněno pouze tehdy, je-li dodržena jejich věcná příslušnost. Souběh přestupků je jednočinný nebo vícečinný, záleží na tom, kolik činů a skutkových podstat v něm existuje. Pokud je přestupek vícečinný, může se jednat o skutky stejného druhu nebo rozdílného druhu.⁴⁸

3.2 Sankciování provozovatelů malých zdrojů znečištění

Vztahuje se na fyzické osoby, které sice nepodnikají, ovšem nedodržením povinností vyplývajících z § 12 o ochraně ovzduší se mohou stát obviněnými z přestupku. Dle zákona o přestupcích je vznik přestupku zapříčiněn nedodržením přípustné tmavosti kouře, přípustné míry obtěžování zápachem a obtěžování osob bydlících v blízké okolí obviněného.

Příčinou problému je § 40 o ochraně ovzduší, díky kterému vzniká viditelný rozpor. Není jednoznačně jasné, zda stanovené sankce, které uvádí, lze udělovat občanům, ale zároveň tento postup ani nezakazuje.⁴⁹

3.3 Postup správních orgánů při kontrole a udělování sankcí

Jednou z hlavních příčin znečišťování ovzduší je nedodržení povinností provozovatelů malých zdrojů vyplývajících z právních předpisů. Určení hlavních oblastí, kde k porušení dochází, je nejdůležitější činností správních orgánů. Důraz je v tomto případě kladen na osoby, které poruší tyto nařízené povinnosti v době nadměrně zhoršeného ovzduší.

---

⁴⁸ ŘÍMANOVÁ, D. Zákon o ochraně ovzduší včetně prováděcích předpisů s komentářem. 1. vyd. Praha: Polygon, 2003. 632 s. ISBN 80-7273-079-7

⁴⁹ HEMERKA, J.; VYBÍRAL, P. Základy ochrany ovzduší. 1. vyd. Praha: České vysoké učení technické, Praha, 2008. 117 s. ISBN 978-80-01-03922-9
ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80-7201-623-7

Důležitým úkolem pravomocného orgánu je pečlivá kontrola na určených místech a zároveň případný postih za nedodržení. V době zvýšené koncentrace škodlivin v ovzduší je nutností zajistit varování obyvatelstva o pravděpodobné kontrole prováděné úředníky obce spolu s obecní policií. Sdělení je určeno především provozovatelům menších stacionární zdrojů. Jedná se o namátkové kontroly v době zhoršeného stavu v předem stanovených oblastech, které jsou správním orgánem považovány za nejvíce problematické a hlavní původce zhoršeného stavu ovzduší.

Evidentně největším problémem je v této záležitosti ochrana soukromí obyvatel, která vychází z listiny základních práv a svobod. Kontroloři, ať už to jsou to správní orgány či policie, nemají právo vcházet do obydlí občanů bez jejich souhlasu. V jejich kompetenci je pouze z dostatečné vzdálenosti kontrolovat tmavost kouře vycházejícího z komínu nebo zjišťovat, zda je osoba vlastníkem nebezpečného materiálu.

Pokud je důvěryhodně potvrzeno, že dochází ke spalování nekvalitního uhlí, nevhodného materiálu či jiného odpadu, vznikají přestupky. Na základě této skutečnosti může být s občany zahájeno přestupkové řízení.

V mnoha případech bývají však často bezmocné, neboť daná osoba musí být při činu přichycena a na stanoveném místě musí být jasně prokazatelná nepřijatelná tmavost kouře. Což lze velmi obtížně dokazovat.

Sankce má podobu výstražného trestu. Uděluje se za předpokladu přihlédnutí k dalším skutečnostem souvisejícím s daným přestupkem. Může jít o jednání osoby a jeho závažnost i jiné aspekty, které následně vystupňují výši sankce.⁵⁰

3.4 Uložení blokové pokuty

V případě, že se vyskytne forma zkráceného blokového řízení, může být uložena sankce pouze ve formě pokuty. Pokuta smí být udělena maximálně do výše 1000 Kč u mladistvého do 500 Kč. Pokud přestupkový nebo jiný zákon uloží částku vyšší než 1000 Kč, může poté u mladistvého dosáhnout až do výše 2000 Kč.

Její výše se odvíjí podle závažnosti přestupku, podle způsobu jakým byl přestupek spáchán a k jakým následkům vedl. V úvahu se berou také okolností, míra zavinění, pohnutky a přihlíží se k osobě pachatele.

---

⁵⁰ zákon. č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší ve znění pozdějších předpisů
zákon. č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů

V Blokovém řízení se neobjevuje nutnost nahradit náklady řízení ani nelze nárokovat náhradu škody. Nelze v něm uplatnit odvolání. Změnit a zrušit rozhodnutí je možné jedině přezkumným řízením nebo obnovou řízení. Nesmí se ovšem jednat o přezkoumání soudem dle zákona č. 150/2002 Sb.

Pokuta je uložena na pokutových blocích s uvedením osoby, času a spáchaného přestupku. Pokud není schopen pachatel zaplatit pokutu přímo na místě, je mu poskytnut blok s nezaplacenou pokutou s vyzněním o lhůtě splatnosti, o způsobu zaplacení včetně následků, které jej postihnou v případě nezaplacení. Důležité je potvrzení obžalovaného, že byl se skutečnostmi srozuměn. Je třeba zmínit, že se může naskytnout situace, kdy se v rámci jednoho blokového řízení projednává více přestupků spáchané jedním a tím samym pachatelem. V tomto případě dochází k udělení pokuty. Její sazba je uložena za ten z přestupku, jehož sazba je nejvyšší.⁵¹

3.5 Uložení pokuty formou příkazu

V příkazu je sankce jednoznačně vymezena. Je možno ukládat pouze dva druhy sankcí. Jedná se o napomenutí a pokutu. V případě, že napomenutí nestačí ukládá se pokuta. Tato pokuta nemůže být vyšší než 4000 Kč dle § 13 odst.2. dle mého je tato pokuta velmi nízká. Navíc přísnější sankce, například zákaz činnosti uložit nelze. Může se jednat pouze o pokutu nebo napomenutí. Obviněnému nelze uložit pokutu vyšší než, která je uvedená v příkaze ani zaměnit pokutu s napomenutím. Příkaz je vždy písemný a jeho náležitosti musejí být totožné s náležitostmi přestupků⁵²

---

⁵¹ ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. *Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisících předpisů*. . 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

⁵² ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. *Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisících předpisů*. . 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. *Přestupkové řízení*. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7

Závěr

V závěru bych ráda shrnula všechny důležité poznatky, ke kterým jsem během popisování přestupků na úseku ochrany ovzduší dospěla. V podstatě jsem se nejvíce zaměřila na malé zdroje znečištění, neboť si myslím, že u nich lze výskyt přestupku nejlépe zachytit. K malým zdrojům řadíme některé podnikatelské subjekty nebo lokální vytápění bytů.

Přestupek zde může vznikat potenciálně ze dvou příčin. Jestliže je spalován nežádoucí druh paliva, přičemž na území města jsou obecnou vyhláškou č. 2/2006 některé výslovně zakázány. Jedná se o spalování uhelných kalů, hnědého uhlí energetického, lignitu a proplástků. Další možností je nevhodný způsob spalování, v některých zařízeních, které neodpovídají předepsaným technickým předpisům.

Na základě mého zkoumání je důležité zmínit především znatelných rozpor v některých právních předpisech. Na jedné straně se střetává ochrana lidských práv, která vychází z Listiny základních práv a svobod, kterou musejí odpovědné orgány respektovat dle § 12 odst. 2 zák. č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší. Na straně druhé dle ust. zákona 200/1990 Sb., o přestupcích je povinností kontrolního orgánu provést kontrolu daného provozovatele, v případě, že z komínu vychází nepřipustně tmavý kouř, či nepříjemný zápach a nebo pokud oba současně obtěžují sousedy. Což můžu zhodnotit jako zásadní problém současné právní úpravy.

Aby mohlo dojít k procesu přestupkového řízení, je nutností přestupek prokázat. Proto jsem se v praktické části podrobněji věnovala metodě, která je v této souvislosti běžně využívána.

Jedná se o pěti stupňovou Ringelmannovu stupnici. Pomocí této metody lze na základě barevného rozlišení okamžitě zjistit, zda došlo k překročení přípustné tmavosti kouře. Ovšem převládají u ní spíše negativní stránky. Největší problém bych viděla ve skutečnosti, že je potřebné zajistit vhodné podmínky k měření a nelze s ní měřit zapáchající kouř.

Pokud je zřetelné, že došlo ke vzniku přestupku, může být zahájeno přestupkové řízení. Zde bych chtěl zmínit, že úprava přestupkového zákona se uplatňuje v pouze obecně. Subsidiární postavení má správní řád. Proto je právní řád vždy upřednostněn před zákonem o přestupcích.

Za přestupek na úseku ochrany ovzduší lze udělit pokutu nebo napomenutí. Nejčastěji se uplatňuje forma blokového či příkazního řízení. Vyplývá to ze skutečnosti, že pokud je přestupek skutečně spáchán, může být na místě udělaná pokuta, což se běžně uplatňuje v rámci lokálních topenišť.

Seznam použité literatury a pramenů

MONOGRAFIE

BÁRTEK, J. Základy správního práva, obecná část. Vybrané kapitoly. 1. vyd. Ostrava: VŠB- Technická univerzita Ostrava, 2004. 110 s. ISBN 80-248-0591-X

DIRNER, V. a kolektiv. Ochrana životního prostředí. 1. vyd. Ostrava: VŠB – Technická univerzita Ostrava, 1997. 333 s. ISBN 80-7078-490-3

TIŠTĚNÁ PERIODIKA

DAMOHOŘSKÝ, M. a kolektiv. Právo životního prostředí. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2003. 545 s. ISBN 80-7179-747-2

ŘÍMANOVÁ, D. Zákon o ochraně ovzduší včetně prováděcích předpisů s komentářem. 1. vyd. Praha: Polygon, 2003. 632 s. ISBN 80-7273-079-7

HEMERKA, J.; VYBÍRAL, P. Základy ochrany ovzduší. 1. vyd. Praha: České vysoké učení technické, Praha, 2008. 117 s. ISBN 978-80-01-03922-9

ČERNÝ, J.; KUČEROVÁ, H. Přestupkové řízení. 10. vyd. Praha a. s., 2006. 686 s. ISBN 80- 7201-623- 7

HORIZNKOVÁ, E.; NOVOTNÝ, V. Správní právo procesní. 2. vyd. Praha: Leges s. r. o., 2008. 352 s. ISBN 978-80-87212-01-1

ČERVENÝ, Z.; ŠLAUF, V. Přestupkové právo, komentář k zákonům o přestupcích včetně textu souvisejících předpisů. 15. vyd. Praha: Linde Praha, a. s., 2008. 343 s. ISBN 978-80-7201-713-3

KAZMAROVÁ, H. a kolektiv. Zdravotní důsledky a rizika znečištění ovzduší, odborná zpráva za rok 2003. 1. vyd. Praha: Státní zdravotní ústav Praha, 2004. 113 s. ISBN 80-7071-240-6

BLAŽEK, Z. a kolektiv. Znečištění ovzduší suspendovanými částicemi v oblasti Ostravsko-Karvinska. 1. vyd. Praha: Český hydrometeorologický ústav Praha, 2008. 75 s. ISBN 978-80-86690-53-7

PRÁVNÍ PŘEDPISY

zákon. č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší ve znění pozdějších předpisů

zákon. č. 200/1990 Sb., o přestupcích ve znění pozdějších předpisů

zákon č. 86/2002 Sb., o ochraně ovzduší a o změně některých dalších předpisů

Vyhláška č. 205/2009 Sb., o měření emisí stacionárních zdrojů

Vyhláška č.2 2006

rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17.1. 2007, sp. Zn 2 As 60/2006-53 Sb.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Měsíčník Ostravska radnice *Topte ohleduplně k přírodě i sousedům* cit. [17 leden 2011]

http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/o-meste/ostavska-radnice-mesicnik/pid/7061#7_topte

Analýza města Ostravy a legislativa v ochraně ovzduší Dostupné z:

http://www.ostrava.cz/jahia/webdav/site/ostrava/shared/aktuality_2011/studie-ZU-nova.pdf

Dopracovaná zpráva vlády o způsobech řešení nevhodné situace z hlediska životního prostředí v Moravskoslezském kraji včetně konkretizace opatření ke sněmovnímu tisku 1064na základě usnesení Poslanecké sněmovny č.1623[on-line] [cit.12.3 2010) Dostupné z:
http://www.ostrava.cz/jahia/webdav/site/ostrava/shared/aktuality_nove/Aktuality_2010/zaloba%20-%20priloha%201.pdf

<http://www.ostrava.cz/jahia/Jahia/site/ostrava/ostrava/o-meste/pid/5971>

Seznam použitých zkratek

PM₁₀ - suspendované částice frakce 10

PM_{2,5} - suspendované částice frakce 2,5

REZZO – registr emisí a zdrojů znečišťování

CZT – centrální zásobování teplem

PAU – polycyklické aromatické uhlovodíky

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že jeden výtisk bakalářské práce bude uložen v Ústřední knihovně VŠB-TUO k prezenčnímu nahlédnutí a jeden výtisk bude uložen u vedoucího bakalářské práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne .....

.....
jméno a příjmení studenta

Adresa trvalého pobytu studenta:

.....

